

Õiguskantsler

Teie 19.12.2023 nr

Meie 29.01.2024 nr 7-6/240006/2400543

Töötuna arveloleku ajal töötamine

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna Eesti Töötukassa lõpetas Teie töötuna arveloleku, sest töölepingu järgi töötasite ühes kuus rohkem kui kaheksa päeva. Leiate, et tööturumeetmed peaksid olema paindlikumad ja võimaldama valdkonnas, kus on töötajate puudus, arvestada töötuna arveloleku ajal ajutiselt töötamist ühest kalendrikuust pikema perioodi keskmise tööpäevade arvu alusel.

[Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 29 lõike 3 kohaselt abistab riik tööotsijaid töö leidmisel. Milliseid meetmeid kasutatakse ja mis tingimustel neid rakendatakse, oleneb poliitilistest valikutest. Seega on Riigikogul nende meetmete kujundamisel avar kaalutusõigus.

Töötuna arveloleku ajal on ajutine töötamine lubatud alates 2020. aasta 1. septembrist (vt [tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning töötuskindlustuse seaduse muutmise seadus](#)). Kuni selle ajani sai töötuna arvel olla vaid see inimene, kes ei töötanud. Seadusemuudatuse üks eesmärk oli pakkuda inimestele töötuse korral suuremat sotsiaalset kaitset, tagades neile töötuse ajal piisava majandusliku toimetuleku, mis samas ei tekita töötuslõksu ning motiveerib töötut tööturule naasma. Seega ei olnud eelnõu eesmärgiks leevendada ühel või teisel alal töötajate puudumist.

Olen juhtinud Riigikogu ning tervise- ja tööministri [tähelepanu sellele](#), et töö olemus ja tööturu olukord on muutunud ning tööturumeetmed vajaksid seetõttu paindlikumaid lahendusi. Leian siiski, et praegusel juhul ei ole töötuna arveloleku ajal võimaldatava ajutise töötamise reeglid põhiseadusega ilmselgelt vastuolus.

Ajutine töötamine

1. Kuni 31. detsembrini 2023 kehtis [tööturuteenuste ja -toetuste seadus](#) (TTTS), mille kohaselt võttis Eesti Töötukassa töötuna arvele inimese, kes ei töötanud (TTTS § 2 punkt 3; § 6 lõige 3). Töötuna arvelolek lõpetati, kui inimene asus tööle, välja arvatud ajutise töötamise korral (TTTS § 7 lõike 1 punkt 3).
2. Ajutiseks töötamiseks loeti olukord, kus inimene töötas kuni kaheksa päeva kalendrikuus, kuid kõige rohkem 12 kalendrikuul 24-kuulise ajavahemiku jooksul. Üks tingimus oli ka see, et ajutise töötamise eest saadud töötasu ei tohtinud ületada 40 protsenti jooksva kalendriaasta kuu töötasu alammäärast (TTTS § 4²).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. Ajutist töötamist lubava seaduseelnõu esialgse variandi kohaselt lubati töötuna arveloleku ajal ajutiselt töötada kuni viiel päeval kuus (vt eelnõu esimese lugemise [seletuskiri](#), lk 1–5). Seaduse menetlemise käigus esitati mitmeid muudatusettepanekuid, millest mõni puudutas ka ajutise töötamise kestust. Riigikogu otsustas, et töötuna arveloleku ajal tohib inimene ajutiselt töötada kuni kaheksa päeva kalendrikuus (vt [seletuskirja](#) juures muudatusettepanekute loetelus ettepanekut nr 2 ja eelnõu teise lugemise seletuskirja).
4. Alates 1. jaanuarist 2024 kehtib TTTS-i asemel [tööturumeetmete seadus](#) (TMS). Töötuna arveloleku ajal ajutise töötamise põhimõtteid uues seaduses ei muudetud. Endiselt kehtib ka põhimõte, et töötuna arvelolek lõpetatakse, kui inimene töötab rohkem, kui TMS-is sätestatud ajutise töötamise tingimused seda ette näevad (TMS § 11; § 12 lõike 1 punkt 3).

Töötuna arveloleku lõpetamine

5. Oma kirjas märkisite, et Teie leping sõlmiti varem, kui töö tegelikult toimus, ning leidsite, et Eesti Töötukassa tõlgendas lepingut bürokraatlikult.
6. Eesti Töötukassast selgitati õiguskantsleri nõunikule, et olite töötuna arvel ja sõlmisite [] 2023 töövõtulepingu []. Leping jõustus kohe pärast allakirjutamist ja kehtis kuni kohustuste täitmiseni. Lepingus oli kirjas, et peate [].
7. Teie sõlmitud töövõtuleping ei olnud toona kehtinud TTTS-i ega ole ka praegu kehtiva TMS-i kohaselt ajutise töötamise leping, kuna kehtis pikemat aega kui kaheksa kalendripäeva kuus. Nii TTTS-i kui ka TMS-i kohaselt oli tegemist töövõtulepingu alusel töötamisega, mis välistab töötuna arvele võtmise. Sel põhjusel lõpetas Eesti Töötukassa Teie töötuna arveloleku. Töötuna arveloleku lõpetamist käsitlevad seadusesätted on selged ja üheselt mõistetavad ning need ei jäta Eesti Töötukassale kaalumisruumi.
8. Järelikult ei olnud Teie töötuna arveloleku lõpetamise põhjuseks see, et leping sõlmiti varem, kui töö tegelikult toimus, vaid see, et Teie sõlmitud töövõtuleping ei olnud ühekordne ajutise töötamise leping ja kokkulepitud töö ei olnud ühekordne ajutine töö.
9. Eesti Töötukassa selgitas, et praeguseks olete uuesti töötuna arvele võetud, sest töövõtuleping, mille 25. septembril sõlmisite, on tühistatud.

Loodan, et neist selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise